

Sayı : 3592

Tarih : 12.09.2017 TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir PAKDEMİRLİ** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ÇAYKUR), 46 Yaş Çay İşleme Fabrikası, 1 Çay Paketleme Fabrikası, 1 Pazarlama ve Üretim Bölge Müdürlüğü, 8 Pazarlama Bölge Müdürlüğü, Anatamir Fabrikası, Atatürk Çay ve Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ile Türkiye çay sektörünün önemli bir kuruluşudur. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde üretilen yaş çay ürününün yaklaşık %50-55'i ÇAYKUR tarafından satın alınmaktadır. 1984 yılında çay imalatının özel sektöre açılması ile birlikte Doğu Karadeniz Bölgesi'nde çay ile geçimini sağlayan yaklaşık 210 bin aile düşük fiyatla çaylarını satmak zorunda kaldıklarından mağduriyetler yaşamaktadırlar. Çay üreticileri serbest piyasa koşullarında emeğinin karşılığını alamamaktadır.

Son yıllarda çay tarımında üreticinin çıkarlarını korumakla mükellef olan ÇAYKUR'un çayını satamaz hale geldiği ve büyük bir borç batağında olduğu haberleri çay üreticilerini derinden etkilemektedir. Bir yılda 3 kez genel müdürü değiştirilen ÇAYKUR, rekor zararlara da imza atmıştır. ÇAYKUR Faaliyet Raporu'nda, "2018 yılı programında 42.3 milyon TL kâr öngörülmüş olmasına rağmen, 2018 yılı faaliyet dönemi 657 milyon 86 bin 397 TL zarar ile kapatılmıştır" ifadeleri yer almaktadır. Ayrıca, çay tarımı ile ilgili verilerde son üç yılda ÇAYKUR'un yaş çay alımı ve kuru çay üretimindeki payının % 50'nin altına düşmesinden dolayı özel sektörün piyasada belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle 2017 yılında çıkartılan 9756 Sayılı Kararname ile ÇAYKUR'un Varlık Fonu'na devredilmesinden sonra bu zararların artması kamuoyunda ÇAYKUR'un bilinçli olarak zarara uğratılarak, özelleştirmesine zemin hazırlandığı düşüncesini oluşturmuştur. Çay piyasasında faaliyet yürüten LİPTON'dan sonra dünyada kahve sektörünün tekellerinden biri olan ABD'li Jacobs şirketinin de OF ÇAY'ı satın olarak çay sektörüne girmesi, diğer taraftan birkaç sene önce duyurusu yapılan çayda organik gübre kullanımına geçişle ilgili hala hiçbir düzenleme, yapılmamış olması da sektördeki bir başka önemli sorundur. Yıllardır önemi vurgulanan çay kanunu da hazırlanmamıştır. Basında, ÇAYKUR'un özelleştirilmesi için 4 özel firmadan bir konsorsiyum kurulduğu, ÇAYKUR hisselerinin % 49' unun bu konsorsiyuma satılacağı, hisselerin bir kısmının borsaya devredileceği, cüzi bir kısmının da Devlette kalacağı haberleri yer almaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Basında çıkan, ÇAYKUR'un özelleştirilmesi için 4 özel firmadan bir konsorsiyum kurulduğu, ÇAYKUR hisselerinin % 49'unun bu konsorsiyuma satılacağı, hisselerin bir kısmının borsaya devredileceği, cüzi bir kısmının da Devlette kalacağı haberleri doğru mudur? Bakanlığınız bu konuda kamuoyuna, çay üreticilerine bir açıklama yapacak mıdır?
- 2- Eğer basında çıkan haberler doğru ise ÇAYKUR'un özelleştirilmesi için konsorsiyum kuran 4 firma hangi firmalardır? ÇAYKUR'un özelleştirilmesi halinde ne kadarlık bedelle özelleştirme yapılacağı öngörülmektedir?
- 3- Piyasada özel şirketler tam bir keyfiyet içinde faaliyet yürütmekte, devlet tarafından açıklanan taban fiyat uygulamasına riayet etmemekte, üreticiden aldıkları yaş çayın bedelini ödemede uzun vadeler koymaktadırlar. ÇAYKUR'un özelleştirilmesi durumunda geçimini çay tarımı ile sağlayan binlerce çay üreticisi ailenin, ÇAYKUR işçilerinin, çay tarımında çalışan mevsimlik işçilerin mağduriyetleri nasıl giderilecektir? Bakanlığınız bu konuda bir çalışması var mıdır? Ne gibi önlemler alınacaktır?
- 4- 2017 yılı itibarıyla ÇAYKUR'un yurt içi kuru çay piyasasında pazar payı ne kadardır?
- 5- 46 yaş çay işleme fabrikası, 1 paketleme fabrikası, 1 ana tamir fabrikası, pazarlama ve üretim bölge müdürlüğü, 8 pazarlama bölge müdürlüğü, Atatürk Çay ve Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, ülke geneli 12 bin 500 çalışanı ile çay sektöründe ülkenin en büyük kuruluşlarından olan ÇAYKUR'un her türlü imkanları mevcutken, zarar etmesinin gerekçesi nedir? Zararın nedenleri için Bakanlığınız devreye girmiş midir? Kamuoyunda oluşan, ÇAYKUR'un 2017 yılı için 131 milyon TL kâr öngörmesine rağmen 267 Milyon TL bilinçli bir şekilde zarar ettirildiği görüşü için bir açıklama yapılacak mıdır? Bu Özel şirketlerin önünü açmak için yapılan bilinçli bir politika mıdır? ÇAYKUR'u zarar ettiren yöneticiler hakkında soruşturma açılmış mıdır?
- 6- 2006 Yılında, ÇAYKUR'un satış, reklam ve pazarlama işleri için ÇAYKUR'un da yüzde 10 gibi hissesinin bulunduğu Çaytaş adında şirket kurulmuştur. Sayıştay'ın 2015 raporunda Çaytaş'ın ÇAYKUR'u zarara uğrattığı belirtmiştir. Çaytaş'ın yaptığı reklam faaliyetleri ile çaylar satılmamış stoklarda kalmaya devam etmektedir. Kurulduğu günden bu yana Çaytaş adlı şirkete ne kadar reklam ve tanıtım ücreti ödenmiştir?
- 7- AKP'nin yerel seçim döneminde dağıttığı çayların Devlet Kurumu olan ÇAYKUR'dan almadığı iddiaları doğru mudur?
- 8- Çay kanunu çıkarılması için bir çalışma var mıdır? Varsa taslak kanun neden kamuoyuna açıklanmamaktadır? Çay üreticileri kanun hazırlıkları konusunda bilgilendirilecek mi, onların görüşleri alınacak mıdır?

9- ÇAYKUR'un Türkiye varlık Fonu'na devri ile gündeme gelen, ÇAYKUR'un devletin bazı borçlarına karşılık ipotek edildiği iddiası doğru mudur? Yasal mevzuat gereği, ÇAYKUR'un bu yolla satılması mümkün müdür? ÇAYKUR, halkın emekleri ve vergileriyle kurulmuş, Karadeniz çay üreticisinin, işçinin ve küçük esnafın geleceğidir. ÇAYKUR'un partiler üstü bir şekilde yönetilmesi ve varlık fonundan çıkarılması için gerekli çalışmaları yapmayı düşünmüyor musunuz?

10- Son iki ayda kuru çaya yüzde 32 zam yapıldı. Kuru Çay'a yapılan zamlarla ÇAYKUR'un zararı halktan çıkartılıyor iddiaları doğru mudur? Çaya bu kadar yüksek oranda zam yapılmasının gerekçesi nedir?

11- Basında çakın haberlere göre ÇAYKUR'un İstanbul Bölge Müdürlüğü'nde piyasa değeri 2-4 milyon olan 150 ton çay kayıptır ve olay aylardır müfettişler tarafından incelenmektedir. Bu iddialar doğru mudur? Çaylar güvenlik olamadan ve denetimsiz bir şekilde mi depolanmaktadır? Müfettiş raporları kamuoyu ile paylaşılacak mıdır? Özelleştirileceği iddia edilen ÇAYKUR'da kayıp olan çaylarla ilgili Bakanlığınız bir açıklama yapacak mıdır?